

(א) נשנת דף כג. (ב) טוטה (ג) ע"י רש"א. (ד) לקמן דף נה: ונ"ס איתא ר' זעירא ובי"ה בשאלותיו] נכפ' מק"ל. (ו) ז"ל וזמ"ן. (ז) י"א עד שמתפלל. (ח) נפתחות צנורין כ"ל רש"א. (ט) פסחים פ"י ה"ה.

תורה אור השלם

1. חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי בפה נחשב האדם: וזעירא ב"ב כב לדרך פקמיה;
2. צדק לפניו יתלך וישם תהלים מה די יתא: ו' לתלים ושבוע לק"ל בל יפקד רע;
3. משלי יט כג

הגהות הבי"ח

(א) גמ' מהו שיפסקו מי אמרינו: (ב) תוס' ד"ה ימים וכו' מתי דהוה אלוכל ואתקיעות דמי נמי: (ג) בא"ר לוי מיושב דמי חושב משמע: (ד) בא"ר צירושמי וברי סופה וכו': (ה) בא"ר מהו שנמעינן מן הלא:

גליון הש"ס

גמ' בפעמתי כ"י. ב' ילקוט ש"א י"ד בפתק ופיו העט את יומנו:

מוסף רש"י

כאילו עשאו במה. עבודת כוכבים (טוטה ד). אל תקרי שבע אלא שבע. ו' יליות ילין ולא יפקד כשום מלוט הכי הוא רע וטובאים אותו ואין מרחיס לו כלום (קמ"ט נה.).

רב ניסים און

אמר (רבא) רבנא רבין ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל כו'. איתיה לפירושיהו במסכתא תענית פ"ב בג' פרקים בשנה (דף כח) דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהורזק י"ח ימים יחיד גומר בהן את ההלל כו' והתם גמי אמרינן אמר רבנא (רבא) רבא את אומרת הלל דראש חדש לאור דאורייתא ולפיכך חתיר רבא לפסוק בו אפי' באמצע הפרק:

היה קורא פרק שני ברכות

אחי כך שמו: **סנא דבי רבי חייה**. שהיה שונה בצית רבי חייה: **מהו שיפסיק**. לשאלת שלום: **ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל**. שהוא חובה לכל אדם והס אחד ועשרים יום בשנה כדאמרינן במסכת ערכין (ד' י'): **מהו שיטעוס**. את הפזשיל לדעת אס כר"ך מלח או מצלין: **מטעמת**. טעימת מצביל:

רביעסא. רביעית הלוג: **חדלו לכם מן האדם**. כשיש לכם לעסוק בצנוד הנקוס אל תמטסקו בצנוד אדם דאי לאו הכי למה ליה למדול: **ושמואל**. לא דריש לשון זְמָה אלא כמשמעו זְמָה חשבתו לזה שהקדמת כנודו לכנודי: **שואל מפני הכבוד**. והא ק"ש קודם תפלה הוא וקמני שואל: **תרגמה ר' אבא**. להא דרז ושמואל דלסקרי: **במשכים לפתחו**. אבל פגעו צדק שואל: ה"ג אמר רב אידי צר **איני אמר רב יצחק צר אישיון אסור לאדם לעשות חפזיו קודם שיסתכלו**: **צדק**. תפלה שמלדקו לצורא והדר ויש פעמיו לרמי חפזיו: **אל תקרי שבע אלא שבע**. ילין כל יפקד מן השמים בחלוס הרי הוא רע לכך אין משגיחין לפקדו: וה'

ימים שהיחיד גומר בהם את ההלל. לאו דוקא יחיד אלא אפילו צנור קורא יחיד כיון שאין כל ישראל ציחד כמו שהיו בשמיטת פסחים צ"ד צניסן ולא דוקא גומר דודאי ק"ל דימים שאין יחיד גומר את ההלל אין חובה לאמרו כלל אפילו צדלוג דהכי משמע בצרכין (פ"ד ד' י'): דחשיב כ"ח יום

ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם תניא נמי הכי הקורא את שמע ופגע בו רבו או גדול הימנו בפרקים שואל מפני הכבוד וא"צ לומר שהוא משיב ושואל מפני היראה וא"ל שהוא משיב דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם בעא מיניה אחי תנא דבי רבי חייה מרבי חייה בהלל אובמגילה מהו שיפסיק (א) אמרינן ק"ו ק"ש דאורייתא פוסק הלל דרבנן מבועיא או דלמא (ב) פרסומי ניסא עדיף א"ל פוסק ואין בכך כלום אמר רבה ימים שהיחיד גומר בהן את ההלל בין פרק לפרק פוסק באמצע הפרק אינו פוסק וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל אפי' באמצע הפרק פוסק אינו והא רב בר שבא איקלע לגביה דרבינא וימים שאין היחיד גומר את ההלל

הוא ולא פסיק ליה שאני רב בר שבא דלא חשיב עליה דרבינא: בעי מיניה אשיאן תנא דבי ר' אמי מר' אמי השרוי בתענית מהו שיטעום אכילה ושתיה קביל עליה והא ליכא או דילמא הנאה קביל עליה והא איכא א"ל טועם ואין בכך כלום תניא נמי הכי (ג) מטעמת אינה מעונה ברכה ה' השרוי בתענית טועם ואין בכך כלום עד כמה ר' אמי ור' אסי טעמי עד שיעור רביעתא: אמר רב הכל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה שנאמר וחדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא (ד) אל תקרי במה אלא במה ושמואל אמר במה חשבתו לזה ולא לאלוה מתיר רב ששת בפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב תרגמה ר' אבא במשכים לפתחו (ה) א"ר יונה א"ר זירא כל העושה חפזיו קודם שיתפלל כאלו בנה במה א"ל במה אמרת א"ל לא אסור קא אמינא וכדרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן אסור לו לאדם לעשות חפזיו קודם שיתפלל שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו ואמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן וכל המתפלל ואח"כ יוצא לדרך הקב"ה עושה לו חפזיו שנאמר צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו: (ו) א"ר יונה א"ר זירא (ז) כל הלן שבעת ימים בלא חלוס נקרא רע שנאמר ושבוע ילין כל יפקד רע אל תקרי שבע אלא שבע א"ל רב אחא בריה דרבי חייה בר אבא הכי א"ר חייה א"ר יוחנן כל המשביע עצמו מדברי תורה ולן אין מבשרין אותו בשורות רעות שנאמר ושבוע ילין כל יפקד רע: אלו הן בין הפרקים וכו': א"ר אבהו א"ר יוחנן ה"ה הלכה כר' יהודה דאמר בין אלהיכם לאמת ויצוב לא יפסיק (ח) א"ר אבהו א"ר יוחנן מאי טעמיה דרבי יהודה דכתבי

יד.

ימים שהיחיד גומר בהם את ההלל. לאו דוקא יחיד אלא אפילו צנור קורא יחיד כיון שאין כל ישראל ציחד כמו שהיו בשמיטת פסחים צ"ד צניסן ולא דוקא גומר דודאי ק"ל דימים שאין יחיד גומר את ההלל אין חובה לאמרו כלל אפילו צדלוג דהכי משמע בצרכין (פ"ד ד' י'): דחשיב כ"ח יום ויחיד גומר בהן את ההלל ופריך ר"ה וי"כ נמי לימא משמע דשאר ימים טובים כמו צרשאי חדשים פשיטא ליה דאין לומר מדלג חשיב יותר מכ"ח יום וגם מדלג קאמר לגמור צר"ה וצ"ה דלא הוה משמע דשאר ימים טובים כמו צר"ח ודאי אין גומרינן אבל קורין אבל עתה משמע אפילו קורין לא וכן משמע צפרק צתרא לתענית (ד' כח): רב איקלע לצבל חנוסה דהו קא קרו צר"ח סבר לאפסוקינהו. פירוש שהיה סובר שהיו גומרים אותו כיון דחזא דקא מדלגי דלוגי אמר ש"מ מנהג אבותיהם צדיקים אלמא דימים דאין גומרינן בהן הלל אין חובה לאמרו ומה שאנו אומרינן אותו היינו משום מנהג. וכתוב במחזור ויטרי כיון שאינו אלא מנהג צעלמא לא מצרכינן עליה כדאמר פרק לולב וערבה (סוה ד' מד): אין מצרכין על דבר שהוא מנהג. ומייה אומר ר"ת דאינו ראייה דאטלטול ודאי לא מצרכינן אבל על מצוה פשיטא דמצרכינן דהא חזינן כל יו"ט שני אינו אלא מנהגא ומצרכין והכא נמי משמע דמצרכין דאי לא מצרכין מצי הפסקה שייך בה ועוד ראייה דמצרכינן על מנהגא מהא דרז על צדי כנישתא וכו' ואס לא צרכו צתמלה אמאי לא הרגיש רב דהוה מנהגא עד שדלגו אלא צודאי צרכו מפני שמצרכים צטוב על מנהגא וצטביל כן לא הרגיש עד דלוגו וא"ת אמאי לא לסיק אדעמיה אס צרכו לקרות או לגמור וי"ל דצדק אין לחוש שצטוב יכול לצדק לגמור אפי' כשהוא מדלג או איפכא ומה שמצרכין כך על דלוגו לקרות וכשהן גומרינן לגמור כדי שלא יטעו ומשום הכי לא היה יכול להצין מתוך הצרכה עד דלוגו ויש שרופין לומר דיחיד האומר הלל בימים שאין גומרינן שאין לו לצדק ומייה השר מקוצי היה אומר לצדק

**עין משפט
גר מצוה**

ג' א טור ושו"ע א"ח סימן תלכ סעיף ב':
ד ב מ"י פ"ג מהלכות תענית הלכה ט טור ושו"ע א"ח סימן תקנ"ח סעיף ד [וס"י תפח סעי' א] וסימן תרמ"ג סעיף א:
ז ב מ"י פ"א מהלכות צרכות הלכה ז סנה (הלכות צרכות) עשין ז טו"ש"ע א"ח סימן י"ב סעיף ב':
ז ב מ"י פ"א מהלכות תענית הלכה יד טו"ש"ע א"ח סימן תקנ"ח סעיף א [כך אלפס תענית פ"א דף קע"ג]:
ז ה ח מ"י פ"ו מהלכות תפלה הלכה ד סנה עשין י"ט טור שו"ע א"ח סימן פט סעיף ב':
ז ה ו [מ"י] ט"ז סנה ג: טו"ש"ע ט"ז סעיף ג:
ז מ"י ט"ז טו"ש"ע ט"ז סעיף ג:
ז כ ח מ"י פ"ג מהלכות ק"ש הלכה ח סנה עשין י"ט טו"ש"ע א"ח סימן טו סעיף ג:
ז כ טו"ש"ע א"ח סימן טו סעיף ג:

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם. הלכה כר' יהודה. [וימים שאין היחיד גומר בהן את ההלל וכו'. ע"י פ"י ר"ח תענית כ"ב.]. והשרוי בתענית טועם ואין בכך כלום. כגון שחזור ופולטו דלא חשיבה הנאה מן הטעמיה וגם אין צריך בכה. ולכך טעמי ר' אמי ור' אסי עד כדי רביעית. ודוקא בתענית יחיד כדאמרינן הנאה קביל עליה אבל תענית כחוב לא. ועד כמה ר' אמי ור' אסי טעמי עד שיעור רביעתא. פירוש הגאון ז"ל עד שיטעמו בפעם אחת רביעית, אלא בכל יום התענית בכמה פעמים היו טועמים עד כשיעור הוה. אמר ר' אבהו א"ר יוחנן הילכתא רבבי יהודה דאמר בין ויאמר לאמת ויצוב לא יפסיק. מ"ט דכתבי וה' אלקים אמת, וצריך לדבק אני ה' הברכה, רבא אמר אינו חזר ואומר אמת אלא משלים כל ומד בתפלה. וקיימא לן כרבא דבתראה הוא והיה רבא מנגה כל האומר פעמים.

שרצה לחייב עצמו מצדק ואין זה צרכה לצטלה מידי דהוה אלוכל (א) והתפילין דהני גשי מצרכות אע"ג שאין חייבות וצילי פסחים יש שמצרכין פעמים צתמלה לקרות ואחר הסעודה אחר שפון מצרכין לגמור ומייתי ראייה מירושלמי (דפרק א') מההיא דמייתי עליה דכל הצרכות (א) פותחין צנורן חוץ מן הצרכות הסמוכות לחצרתה וצרכת הפירות והמלות ופריך צירושלמי עליה והא איכא גאולה פירוש אשר גאלנו דסמוכה לחצרתה ואמאי פותחת צנורן שנייא דאס שמעה צבהכ"ג יא ופריך והרי סופה פירוש יהללון דאינה סמוכה שהסעודה מפסקת ואפי"ה אינה פותחת צנורן ומשני שמים הנה אחת להצא אחת לשעבר פירוש אחת להצא זו היא אחתה צרכה שמצרכין אחר אכילה לגמור ולאחיה צרכה היא סמוכה אחת לשעבר היינו אחתה שצריך קודם אכילה אלמא דמצרכין שני פעמים אבל זה הפירוש אינו מיושב דהרי (א) סיפא משמע דקאי אצרכה דאשר גאלנו דקאי אצרכה דאשר גאלנו קאי כאשר אפרש מיהו משמע צירושלמי כאשר פירשתי תחלה שהיו מצרכין ז' פעמים תחלה וסוף אצל אומר ר' יהודה דזו היא תמיהא גדולה מאחר שצריך קודם אכילה אמאי מפסיק ואוכל צינתים שהרי צינתים שאין יחיד גומר בהן את ההלל כיון שצריך תחלה כמו הכא אינו מותר לפסוק אלא מפני הכבוד דאי בשלל צריך אמאי לא יפסיק בצמנע אפילו שלא מפני הכבוד הא לא היה מפסיק שום צרכה אלא נראה הא דפריך צירושלמי הרי גאולה דמשמע דמצרכין עליה צתמלה איירי צאדס שעושה הסדר צצת אחת שאו אינו מפסיק שאינו כריך אצל אלו שמפסיקין לאכול אין לנו לצדק כלל לא צתמלה ולא צסוק והא דקאמר צירושלמי והרי (ב) סיפא זהו אשר גאלנו דחוממת צנורן ואמאי והא הודאה צעלמא היא צצרכת פירות ואמאי חוממת צנורין ומשני שמים הנה שמי גאולות אחת להצא אחת לשעבר פירוש לעמיד כמו יגיענו וגם היא ארוכה קצת וגם יש צה לשעבר כמו אשר גאלנו מגאולת מנרים לפיכך חוממת צנורן ומה שהקשה מיהללון שאינה סמוכה לפי מה שפרשתי עתה ואפי"ה אינה פותחת צנורן יש ליתן טעם לפי שהיא הודאה צעלמא ואפילו שהיא ארוכה קצת תקנו צה חתימה ולא פתיחה כמו אלהי נשמה. וכן משמע צירושלמי שהיה הלל צצית הכנסת ואח"כ שותין כוסות שלהם צציתם צלל שום סדר דצעי צירושלמי (פ' ע"ט) שמתן צצית אחת מהו פירוש זה אחר זה צלל הלל וסדר צינתים מהו (ש) שמעינן מן הדא דא"ר יוחנן הלל אס שמעה צצית הכנסת יאל וכן משמע צתוספתא (ח) דמי שלא היה יודע ונכנס צצית הכנסת וכו' והשתא נמי מיושב דצצציל כך פותחת צרכה דאשר גאלנו צצנורן דטעמא שאינה סמוכה כי הא דאס קרע הלל צצבהכ"ג יאל: **אין די"מא הנאה קביל עליה**. האי לישנא משמע דמיירי צתענית יחיד שקבל עליו אבל צתענית הכתוב לא: **מועם** ואין בכך כד'ום. פירש ר"ח שחזר ופולט דלא חשיב הנאה מן הטעמיה אבל צולע לא אפילו צשאר תעניות ומשום הכי הפולט אינו כריך צצרכה שאינו נהגה: **במשכים** לפתחו. וכן הלכה אבל פגעו צצחקאי מותר: למה

היה קורא פרק שני ברכות

טו.

עין משפט נר מצוה

(א) גי' רש"י, (ב) לקמן דף כב, (ג) קדושין ג: וחס נאמן, (ד) פסחים דף מו, מולין דף קכב, (ה) ספרי פ' ואחמק מנלה ז: טי, (ו) ס"א דברי ר' יהודה, (ז) לעיל יג, (ח) תרומות פ"א מ"ב, (ט) י"א במזל אוקימתא כתיב יוסי דאי ר"י, (י) מגילה י"ג, (יא) י"ג דמגילה, (יב) מגילה דף טי: כל הענין, (יג) ש"ך לע"ב, (יד) י"ל עד מית עכ"ל.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דמהדר אמאי בעידן צינן ללוגת ויהי מיל וכו' פחות ממיל חורין אמאי, וריב ס"א אינו ולשון הספליס הוא: (ב) שם דתמן הקולא וכו' לאזני י"א ר' יוסי אומר כ"ל ותמת דברי רבי יהודה נמחק וכן בסמוך: (ג) שם רוממאי דר' יוסי: (ד) תוס' ד"ה דילגמא וכו' רישא נמי ר' יהודה ס"ד והבאר נמחק: (ה) ת"ח דהודיען וכו' ופשיטא לכתחלה שרי ומיהא מתי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמאי בר' ויבדלא הזכיר, ט' מ"ס שנת א"ע פ"א ד"ה כגון רש"י:

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש כתב, פשיטא ליה מדאריי ר"י בסיפא דתיק דרישא נמי ר"י.

רב ניסים גאון

אבל לתפלה מהדר ועד כמה עד פרסה. ידוע כי הפרסה ארבעת מילין ובמסכת פסחים ב' אלו עוברין בפסח (דף טו) אמרין אמר ר' אבהו אמר ריש לקיש לגבל ולתפלה ולנטילת ידים ד' מילין ואחמק עלה אמר ר' יוסי ברי חנינא לא שנו אלא לפניו אבל לאחריו אפי' אלא אינו תוהו אמר רב אחא בר יעקב ומינה מיל הוא דאינו תוהו הוא פחות ממיל תוהו ודכוותה בשחיטת חולין בפרק העור והרוטב (דף קכג) ופזו העיקר אמרי הכה אכל לתפלה מהדר ועד כמה עד פרסה ובמ"ס מגילה (דף ג) אמרי שגורא דמיל כמה היו כמחמתן לטבריא ובפ' אלו עוברין בפסח (דף טו) נמי שיעורא דמיל כמה היו כממגדל גוניא לטבריא:

יפנה. לנקביו: **דקאיז ארמץ צנקיון**. משמע ארמץ כל הגוף ולא כתיב ארמץ כפי לדרשה אחא לומר שמעלה עליו שכר רחיצת כפיו כאלו טבל כל גופו: **קסמיוס**. קיסס: **לק"ש**. צעידתא דק"ש שומנה קבוע פן יעבור הזמן אצל לתפלה דכל היום זמנה הוא לרץ למהדר אמאי:

ברתג'י ולא דקדק **באופיוסיה**. לפרשן יפה צשפתיו: **גב' סרסי ש"מ**. כי דרשת נמי שמע בכל לשון שאלתה שומע ש"מ נמי לרץ להשמיע לאזני: לא יפרוס. לפי שאינו שומע הצרכה שהוא מצדק עליה: **מאן סנא כו' לא יא**. אפי' צדיעבד ה"מ כו': **צרכה דרבנן היא**. דלמור רבנן (פסחים ד' ז): כל המנזות כולן מצדק עליהן עובר לעשייתן: **וממאי דר' יוסי היא**. קס"ד האי דמוקמי לה כר' יוסי משום דצדיעבד לן דר' יהודה לכתחלה נמי מכשיר: **דלמא ר' יהודה היא וק"ש נמי דיעבד אין לכתחלה לא ה"ג**. ו"ג אפי'ל: **משום ר' יוסי**. להודיען כמו דלפ"י דיעבד נמי לא יא: **צנצו**. שלא השמיע לאזני: **ואי ר' יוסי דיעבד נמי לא**. דהא צהמ"ו דלוריייתא היא וכללת וצבעת וצרכת (דברים ט): **אלא מאי ר' יהודה**. וק"ש דיעבד אין לכתחלה לא והא דתרומוה וצרכת המזון דר' יהודה: **אלא רבי יהודה לכתחלה קאמר**. והא דרבי יהודה צריה דר' שמעון בן פוי ר' יהודה היא ותרומוה ר' יוסי היא ומודה הוא בצרכות דרבנן דיעבד שפיר דמי והא דצרכת המזון ר' יהודה היא משמיה דרביה ר' אלעזר בן עזריה דלומר רץ שישמיע לאזני וכל רץ לכתחלה משמע הא דיעבד שפיר דמי: **אחר כוונת הלכ כו'**. ואפי' לכתחלה נמי א"י: **השפא דאסיס להכי**. דלשמעת לן פלוגתא דר"מ: **אפי'ל יסמא ר' יהודה**. דלמנר צק"ש נמי יא דיעבד אין לכתחלה לא והא דצרכת המזון ותרומוה רבי יהודה היא ודקא קשיא לן דר' יהודה צריה דר"ש בן פוי מני ר"מ היא דמכשר לכתחלה: **מאן סנא חרש דיעבד נמי לא**. דקתני גבי שוטה: **לא יא**. דיעבד הוא: **וממאי**. דחון מחרש דקאמר דיעבד הוא ורבי יוסי היא דפסקיל דיעבד: **ולכתחלה הוא דלא הא דיעבד שפיר דמי**. ובהא איכא למימר דלפ"י ר' יהודה מודה דלא שמעינן דפליג צק"ש אלא דיעבד: **מדקסיפא**

אמאי דמהדר אמאי בעידן ק"ש. ויש ספרים דגרסי הני מילי לק"ש אצל לתפלה לא דקאמר רש"ל (פסחים מו). לגבול ולתפלה ד' מילין ונראה דלא גרסינן ליה דהוא הדין לענין ללותא נמי מטעם שלא יעבור זמן תפלה דמאי שנה ק"ש מתפלה וגם יש לקמן פרק מי שמתו (ד' כג) בטלוה לנטילותא דכרז חסדא דלייט אמאן דמהדר אמאי צעידן ללותא * ומללא הזכיר שם ק"ש משמע דצכל ענין מותר והיה דרש"ל דלמנר ולתפלה ד' מילין פירש רש"י להתפלל שם צמנין: **ד"רמא** ר' יהודה היא. ואל"ת והלא אין נזכר ר' יהודה צרישא. וי"ל דפשיטא מדסיפא ר' יהודה רישא נמי ר' יהודה (י) ופליגי צמילתא דר' יהודה:

להודיען כחו דרבי יוסי. ואל"ת לשמעין כמו דרבי יהודה דכת דהתירא עדין. וי"ל כיון דרבי יהודה לא דריש השמע לאונן אין כחן שום מדוש ופשיטא לכתחלה (ט) ומיהא מתי לאוסרו אי שרי דיעבד הוא הדין לכתחלה: **אי ר' יוסי דיעבד נמי א**. ואל"ת לעולא אימא לן רבי יוסי היא וצרכת המזון שאני דלא כתיב ציה שמע דצשלמא תרומוה דלעיל ומגילה דלקמן שהן מדרבנן יש לדמות לק"ש שמתקו שרץ שישמיע לאזני כמו צק"ש ומקו ממם שלא יא כמו צק"ש אצל צהמ"ו שהיא מדאורייתא כיון דלא כתיב ציה שמע למה יש לנו לתקן שלא יא אס לא השמיע לאזני כיון דמה"ת יא. וי"ל כיון שמתקו שרץ להשמיע לאזני כמו צק"ש הואיל ומדרבנן מיהא רץ להשמיע אין לחלק בין ק"ש ובין צהמ"ו דלפ"י דיעבד אית לן למימר שלא יא: **ורבי יהודה מבשר בקמן**. ואל"ת צאצא קטן מיירי אי צקטן שלא הגיע לחנוך הא אמרין צפרק ראוהו בית דין (ר"ה ד' נט). שכל שאינו מחוייב בצכר אינו מוילא את הרצים ומ"ט דר' יהודה דמכשיר ואי צהגיע לחנוך מאי טעמיהו דרבנן דלכרי הרי קריאת מגילה דרבנן ואמרי קטן שהגיע לחנוך מדרבנן כגדול ופוטור דרבנן כדלמנר לקמן צפ' מי שמתו (ד' כ): דקטן מוילא אציו שלא אכל אלא כוית דהיינו דרבנן. וי"ל שאני צרכת המזון שהיא חומרא יתירא יותר מדאורייתא וצכל נפטרים ממנה כדלמנר לקמן (ס) והס חמירו על עגמס או צכוית או צכצ"ה (י) א"י התס ליכא צקטן אלא חד דרבנן דמיירי שהקטן אכל כדי שציעה לכך אתי דרבנן ומוילא דרבנן אצל הכא דגבי קטן איכא תרמי דרבנן דהמגילה דרבנן והקטן דרבנן אינו יכול להוילא היכא דליכא אלא חד דרבנן: **דילמא**

איפנה ויטול ידיו ויניח תפילין ויקרא ק"ש ויתפלל וזו היא מלכות שמים שלמה א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל מעלה עליו הכתוב כאלו בנה מזבח והקריב עליו קרבן דכתיב י' ארמץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחה ה' א"ל ברא לא סבר לה מר כאילו טבל דכתיב ארמץ (ב' בנקיון) ולא כתב ארמץ (ב' ככפי) א"ל רבינא לרבא חזי מר האי צורבא מרבנן דאתא ממערבא ואמר ב"מי שאין לו מים לרחוץ ידיו מקנה ידיו בעפר ובצדור ובקסמית א"ל שפיר קאמר מי כתיב ארמץ במים בנקיון כתיב כל מידי דמנקי דהא (ב' רב חסדא) לייט אמאי דמהדר אמאי בעידן (ב' צלותא והני מילי לק"ש אבל לתפלה מהדר ועד כמה עד פרסה (ה) והנ"מ לקמיה אבל לאחוריה אפילו מיל אינו חוזר (ומינה) מיל הוא דאינו חוזר הא פחות ממיל חוזר: **מתנ'י** הקורא את שמע ולא השמיע לאזני יצא ר' יוסי אומר לא יצא הקרא ולא דקדק באותיותיה ר' יוסי אומר יצא רבי יהודה אומר לא יצא הקורא למפרע לא יצא יקרא וטעה יחזור למקום שטעה: **גמ' מאי טעמא דר' יוסי משום דכתיב שמע (ה) השמע לאונן מה שאתה מוציא מפך ות"ק סבר שמע בכל לשון שאתה שומע ור' יוסי תרתי שמע מינה. תנן (ה) התם חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום ואם תרום תרומתו תרומה מאן תנא חרש המדבר ואינו שומע דיעבד אין לכתחלה לא אמר רב חסדא ר' יוסי היא דתנן הקורא את שמע ולא השמיע לאזני יצא (ה) דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר לא יצא עד כאן לא קאמר ר' יוסי לא יצא אלא גבי ק"ש דאורייתא אבל תרומוה משום ברכה הוא וברכה דרבנן ולא בברכה תליא מילתא וממאי דר' יוסי היא דילמא ר' יהודה היא ואמר גבי ק"ש נמי דיעבד אין לכתחלה לא תדע דקתני הקורא דיעבד אין לכתחלה לא אמרי האי דקתני הקורא להודיען כחו דר' יוסי דאמר דיעבד נמי לא דאי ר' יהודה אפי' לכתחלה נמי יצא במאי אוקימתא כר' יוסי ואלא הא דתניא (ה) לא יברך אדם בהמ"ו בלבו ואם בידך יצא מני לא ר' יוסי ולא ר' יהודה דאי ר' יהודה הא אמר לכתחלה נמי לא יצא מאי ר' יהודה ודיעבד אין לכתחלה לא אלא הא דתני ר' יהודה בריה דרבי שמעון בן פוי חרש המדבר ואינו שומע תרום לכתחלה מני לא ר' יהודה ולא ר' יוסי אי ר' יהודה הא אמר דיעבד אין לכתחלה לא אי ר' יוסי הא אמר דיעבד נמי לא אלא לעולם רבי יהודה ואפי' לכתחלה נמי ולא קשיא הא דידיה הא דרביה דתנן רבי יהודה אומר משום ר' אלעזר בן עזריה הקורא את שמע צריך שישמיע לאזני שגאמר**

בר א טור ושו"ע אריח סימן ד סעיף ו:
בה ב ג מ"י פ"ג מהל' ק"ש הלכה א' ופ"ד מהלכות תפלה הלכה ב ג סמג עשין יח טו"ש אריח סימן ד סעיף כב וסימן צג סעיף ד ה ו וסימן רלג טו"ש פ"ג:
בו ד מ"י פ"ג מהלכות ק"ש הלכה ח סמג עשין יח טור ושו"ע אריח סימן כב סעיף ג:
בו ה מ"י וסמג שם טו"ש פ"ג סעיף ב:
בה ו מ"י שם הלכה יא (סמג שם) טו"ש פ"ג אריח סימן כד סעיף א:
ז [מ"י] שם הל' יג יד טו"ש פ"ג סעיף ב ג ד [ז]:
בב ח מ"י פ"ד מהלכות תרומות הלכה ד:
בט ט מ"י פ"א מהל' צרכות הל' ו טו"ש פ"ג אריח סי' קפה סעי' ב:
ל י מ"י פ"א מהלכות מגילה הלכה ב סמג עשין דרבנן ד טו"ש פ"ג אריח סי' מרפס טו"ש פ"ג:

תורה אור השלם

1. ארמץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחה יי: תהלים כו ו
2. שמע ישראל יי אלהינו דברים רד

מוסף רש"י

צורבא מרבנן. כמור חרף כמו צעיר ולרין, צמקת צ"ה (א) תלמוד חסד זקן לא קרי צורבא אלא הווא מרבנן קרי ליה ותענית ד. ומינה מיל הוא דאינו חוזר. מהא דלמנר צב"א אפילו מיל אינו חוזר, דוקא מיל קאמר, הא פחות ממיל חוזר (פסחים טו).

אשר אנכי מצוך היום על לבבך אחר כונת הלכ הן הן הדברים השתא דאתית להכי אפילו תימא רבי יהודה כרביה סבירא ליה ולא קשיא הא רבי מאיר הא רבי יהודה. תנן (ה) התם הכל כשרים לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן ורבי יהודה מכשיר בקמן מאן תנא חרש דיעבד נמי לא אמר רב מתנה רבי יוסי היא דתנן הקורא את שמע ולא השמיע לאזני יצא דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר לא יצא (ה) ממאי דרבי יוסי היא ודיעבד נמי לא דילמא